

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 18 • год. CV • 30 септември 2026 г. • цена 1 лев / 0.51€ www.stdbg.org
Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ ЖЕНСКИ СЪБОР – ПОКЛОНЕНИЕ В АВРЕН

За поредна година Националният тракийски женски събор-поклонение събра на 19 септември тракийци и потомци на бежанци в Крумовградското село Аврен. Негови традиционни организатори са Съюзът на тракийските дружества, Тракийският женски съюз при СТДБ, Тракийският научен институт, Община Крумовград и кметството в село Аврен.

Аврен е свято място за тракийци, които всяка година почитат паметта на невинните жертви и съхраняват историческата памет. Събитието тази година беше под знака на 130 години от началото на организираното тракийско движение в България.

Сред официални гости, които уважиха събора-поклонение бяха Айтен Сабри – заместник-председател на Народното събрание, Областният управител на област Кърджали Бисер Николов, заместник-областният управител Георги Янев, Себихан Мехмед – кмет на община Крумовград, Асен Хаджиев – заместник-кмет на община Крумовград и на-

родни представители.

На събора присъстваха Краснодар Беломорски – зам. председател на ЦР на СТДБ и председател на Софийското тракийско дружество, членовете на Върховния комитет: Иван Маширев – председател на Тракийско дружество „Тракия – 1922“ в Крумовград и областен председател, Иванка Мечева – съпредседател на Тра-

кийския женски съюз при СТДБ, Ангел Коджаманов, Вяра Петрова – председател на ТД „Капитан Петко войвода“, Карнобат, потомци на тракийски бежанци от София, Крумовград, Карнобат, Стара Загора, Кърджали, активисти на тракийското движение и местни жители.

Програмата започна със заупокойна молитва в памет на избитите жени и

деца през 1913, отслужена в църквата „Свети Иван Рилски“ в Крумовград и продължи пред паметника на жертвите в село Аврен.

Милка Семерджиева – кмет на с. Аврен, откри събора с трогателно слово, в което заяви: „Скъпи авренци, нека пазим Аврен, нека пазим домовете си, нека пазим паметта си, защото народ без памет няма бъдеще.“

На стр. 4

РОДОВАТА СРЕЩА НА РОДА НА КАПИТАН ПЕТКО

А село без хора, без корени и без спомени постепенно губи душата си“.

Семерджиева припомни съдбата на 42-те жени и деца, загинали край Манастир и призова те да бъдат помнени не просто като число.

„Зад всяка една цифра има човешко лице. Има една

недовършена мечта.

Има един дом, който е чакал завръщането на свой близък. (...) Човек умира истински тогава, когато бъде забравен. А ние няма да забравим“, каза кметът на Аврен.

Продължава на 2-а стр.

ВРЕМЕ ЗА АБОНАМЕНТ 2027 г.

Ако не сме ви разочаровали и вярвате, че „ТРАКИЯ“ е Вашият вестник, във всяка пощенска станция или в офисите на ДОБИ ПРЕС може да се абонирате.

Цената на 1 бр. е: 0.90€

Стойността на годишен абонамент за 24 бр. е: 21.60€

КАТАЛОЖНИЯТ НОМЕР НА В. „ТРАКИЯ“ Е 759.

Тракийската кауза заслужава Вашата подкрепа.

Два пъти в месеца очаквайте в. „ТРАКИЯ“

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ ЖЕНСКИ СЪБОР...

Продължение от 1-а стр.

Кметът на Община Крумовград **Себихан Мехмед** в своето емоционално приветствие подчерта, че Аврен е специално място и символ, събиращ всяка година не само тракийци, но и много жители на общината с различно вероизповедание и всички заедно отдават поклон и съхраняват паметта за случилите се през 1913 г. събития. Това ясно показва обединението на хората, преодоляване на много съществуващи предразсъдъци.

„Този ден в нас събира две чувства – и на радост, и на тъга. Тъга, защото невинни жертви са отишли в името на това да живеят свободни. Радост за това, че днес всички заедно сме тук отново“, каза тя. Кметът на Крумовград подчерта, че историята трябва да бъде помнена, но не и да се превръща в повод за отмъщение.

Слово произнесе и съпредседателят на ТЖС **Иванка Мечева**. Тя припомни, че съборът в Аврен се провежда вече повече от 20 години, а тазгодишното събитие е част от честванията на 130-годишната история на Тракийската организация, чиито девиз е: „Не забравяйте, но не отмъщавайте“ (целият

текст може да прочетете на с. 3 във вестника).

В този дух беше и посланието в поздравителния адрес от председателя **Красимир Премянов** и ръководството на Съюза на тракийските дружества в България.

В поздравителния адрес на областният управител **Бисер Николов** до кмета на община Крумовград **Себихан Мехмед**, председателя на Съюза на тракийските дружества в България **Красимир Премянов** и кмета на село Аврен **Милка Семерджиева** се казва: „Тук сме, за да почетем паметта на 42-те български жени и деца от село Манастир, убити през 1913 година – една тъжна страница от нашата история. И тази година свеждаме глави и поднасяме венци и цветя пред паметника на невинните жертви. И след 113 години спомените от тези мрачни събития са живи. Историята трябва да се помни – с днешния събор-поклонение предаваме паметта за събитията на младото поколение“... Тук са много тракийци и бежанци от цялата страна, които ни дават урок как се съхранява историческата памет“, се изтъква още в поздравителния адрес на областния управител.

Заместник-председателят

на **СТДБ Краснодар Беломорски** приветства жителите на Аврен и участниците в събора, като предаде приветствия от президента на Република България **Илияна Йотова**, която винаги е подкрепяла тракийската кауза.

Пред паметника на убитите жени и деца бяха поднесе-

ни венци и цветя от общински, държавни и културни институции, политически партии, тракийски дружества и граждани.

Със сведени глави и едноминутно мълчание жителите и гостите на Аврен почетоха паметта на убитите жени и деца от село Манастир.

СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ

1000 София
ул. „Стефан Караджа“ № 7А

е-mail: stdb_sofia@abv.bg
телеф.: +359 2 987 48 96; факс: +359 2 987 57 53

ДО
СЕБИХАН МЕХМЕД
КМЕТ НА ОБЩИНА КРУМОВГРАД

ДО
ОБЩИНА АВРЕН

ДО
УЧАСТНИЦИТЕ В НАЦИОНАЛНИЯ
ЖЕНСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

УВАЖАЕМА Г-ЖО МЕХМЕД, УВАЖАЕМИ ТРАКИЙЦИ,

От името на Съюза на тракийските дружества в България и лично от мое име приветстваме участниците в Националния женски събор-поклонение в Аврен. Всяка година се събираме на това свято за тракийската памет място, за да сведем глави пред невинните жертви – жените и децата, загинали трагично през 1913 година. Историята помни много битки и герои, но има трагедии, пред които думите са безсилни. Такава е и съдбата на избитите невинни младенци и майки вследствие на нечувана жестокост. Техните съдби са част от най-болезнените страници в историята на тракийските българи. Днес, повече от век по-късно, когато заставаме пред тяхната памет, доказваме, че болката е превърната в памет и в сила за оцеляване, че преживяното страдание става нравствен урок, че от пепелищата на миналото може да се роди воля за съхраняване на българския дух. Нека помним – народ, който пазя паметта за своите мъртви, пазя и бъдещето на живите. И да предаваме това послание на идващите след нас. Те трябва да познат истината за миналото и да следват завета на нашите предци.

Поклон пред паметта на невинните жертви!

Поклон пред майките и децата на Тракия!

Поклон пред жените, които съхраняха паметта и духа на своя род!

С УВАЖЕНИЕ,
КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СТДБ

СЛОВО НА ИВАНКА МЕЧЕВА, СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТЖСБ КЪМ СТДБ, ПРОИЗНЕСЕНО НА НАЦИОНАЛНИЯ ТРАКИЙСКИ ЖЕНСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ В АВРЕН

Уважаеми гости на събора-поклонение,

Уважаеми жители на с. Аврен,

Скъпи тракийци,

Всяка година в дните между два важни за всеки българин празника в китното родопско село Аврен се събират авренци, водени от паметта на рода, и тракийци от цялата страна, водени от спомена за трагичните събития от историята на Тракия.

Преди няколко дена първият училищен звънец ни върна много години назад в най-емоционалните дни от живота ни, а след няколко дни ще застанем горди пред националния флаг и ще чуем националния химн в Деня на обявяването на независимостта на България.

Между тези две дати ежегодно, вече повече от 20 години, се провежда традиционния събор-поклонение в с. Аврен. Той превръща селото в център, съхраняващ родовата памет на авренци и колективната памет на тракийската история. А тя, историята, напомня за себе си чрез паметника в центъра на селото.

За Тракийската организация тази година е особено важна. Навършват се 130 години от организираното тракийско движение. 130 години обединени в своята организация тракийци събират парче по парче разпокъсаната памет за съдбата на своите родове, на своите борби за свобода, за оцеляване и достоен живот.

Сред многото публикации, свързани с Тракийския съюз, попаднах на една статистика, че двете най-стари организации, създадени след Освобождението, които все още съществуват са БР-СДП (1891 г.), чийто наследник е БСП и СТДБ, наследник на дружество „Странджа“, създадено през 1896 година във Варна от Петко Киряков и братя Драгулеви. Може би тук намира място и ВМРО.

Последователен в отстояване на своята кауза, вече 130 години Тракийският съюз работи за свободата на останалите извън границите на България, за подпомагане на хилядите бежанци, пристигнали в родината само с твърдата вяра, че трябва да останат българи, за отстояване на правата на бежанците, за събиране и съхраняване на късметата памет за Тракия и предаването им на следващите поколения.

Много са героите на тракийската кауза, превърнали се в легенди за поколенията – Капитан Петко войвода, героите на Преображенското въстание Георги Кондолов, Лефтер Мечев, Коста Лютий (Коста Тенишев), Димитър Маджаров, Руси Славов и много други. В смутните времена с кръв е написан химна на СТДБ „Ясен месец“. Много са юначни-

те мъже, оставили следа в тракийското движение. Сред тях, макар и по-късно във времето, започват да се проявяват и жените.

Днешният събор и паметникът, пред който се провежда съборът – поклонение, са дело на усилията на две жени – Мара Михайлова и Петра Мечева. И двете са едни от изявените деятелки на тракийското движение.

Мара Михайлова е родена в с. Чобанкьой, Беломорска Тракия. Нейният живот е изпълнен с превратности, но тя никога не изпада в униние. Тя превръща Тракия в каузата на своя живот. Тя е учредителка на Тракийския женски съюз. Тя е първата жена, приета за редовен член на Съюза на провинциалните професио-

нални журналисти в България. С огромно въодушевление тя се завръща в родния си край в Беломорието. През 1942 година в гр. Гюмюрджина започва да издава вестник „Тракия“, в който се печатат патриотични материали, етнографски и фолклорни проучвания. За дейността си през годините 1941–1944 година, тя е осъдена на смърт от гръцкото правителство.

Това е тя, наричана в Родопите „Бялата амазонка“, която след 1944 година е изключена от Съюза на журналистите. Останала без работа, тя не пада духом. С много жар и всеотдайност, обичана от българи и турци, обикаля Родопите, извършва огромна събирателска дейност по различни

теми, сред които и тази за бита на турското население от Източните Родопи. Създава сборник „Тракийски народни песни“, завършен през 1958 година, съдържащ 150 песни от Западна Тракия. Прави пълно етнографско изследване на родното си село Чобанкьой, което е издадено много след смъртта ѝ през 2002 година. Авторка е и на етнографско описание на циганите в Кърджали и на опит за история на Кърджали. Приживе издава само една книга „Писателите и войната“.

Идеята за създаване на паметник на жертвите от Мъгленник, е на тракийското дружество в Крумовград от 1931 година. Тази идея е подета и разработена от Мара Михайлова. Тя организира

събрание в с. Аврен, на което се избира Инициативен комитет за строителство на паметника. Започва събирането на пари за целта. Събират се 5400 лв, които се внасят в КЗКБ Крумовград.

Строителството на паметника, поради недостиг на средства, се отлага за 50 години. Пак с нейна намеса, едва през 1964 година паметникът е открит.

Интересен е фактът, че нейният съпруг Илко Димитров (с него тя споделя втората част от живота си след 1949 година и той е нейната голяма любов), на 14 години с оръжие е защитавал родното си село Манастир през 1913 година. След трагичните събития в местността „Мъгленник“, през 1927 година той, вече 28 годишен, след проучвания прави пълен списък на загиналите, част от които са негови роднини.

Независимо един от друг, по силата на съдбата, и двамата са дали своя принос за съхранение на паметта за събитията от Мъгленник и за жените и децата, жертва на трагедията.

Другата жена, свързана с днешния тракийски събор – поклонение е Петра Мечева – една от възстановителите и изявените деятелите на СТДБ, дълги години председател на ТЖС. Като такава на Втория конгрес на ТЖС тя предлага да се организира събор – поклонение в с. Аврен. Идеята възниква през 2000 година след разговор с Димитър Антонов, кмет на с. Аврен.

На 23 март 2001 година в гр. Созопол Вторият конгрес на ТЖС взема решение за организиране на Национален тракийски женски събор – поклонение в с. Аврен.

Във време, когато политическите страсти са бурни съборът прохода трудно, но разумът надделява и политическите разногласия се изглаждат.

Вече 25 години през втората половина на м. септември отдаваме почит пред паметта на жените, предпочели да запазят своята българска идентичност и вяра.

Има изследване, което твърди, че откъсването от родовия корен след три поколения вече е безвъзвратно.

За да останат българи, тракийците платиха непосилна за други цена.

СТДБ вече 130 години работи неуморно, за да се запази преклонението пред тези тракийци, техните борби за запазване на вяра и идентичност и техния дух.

За да можем след няколко дена с вдигнати глави да посрещнем празника на независимостта на България!

Поклон пред паметта на жертвите от Манастир!

Да пазим паметта и независимостта на България!

РОДОВА СРЕЩА НА КАРАКИРКОВИЯ РОД В ХАСКОВО СЪБРА ПОТОМЦИ НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА И ТРАКИЙЦИ

На 19 септември 2026 година в Хасково се проведе родова среща на Каракирковия род – събитие, което събра потомци на легендарния Войвода, арх. Анастас Карчев – кмет на Община Свиленград, Красимир Премянов – председател на Съюза на тракийските дружества в България, член-кор. проф. Васил Проданов – председател на

Срещата бе посветена на 220 години от рождението на бащата на Войводата – Кирко Каракирков и на стремежа паметта за Капитан Петко да бъде съхранена и предадена на следващите поколения.

Инициатор на срещата беше Пенка Чакалова – Генева, правнучката на Капитан Петко войвода и член на Върховния комитет на

в България, Тракийски научен институт, ТД „Георги Сапунаров“ и Община Хасково.

Събитието започна пред величествения паметник на Войводата.

Програмата включваше тържествени слова, поднасяне на цветя пред паметника на легендарния войвода и срещи между представители на различните разклонения на рода. За родствениците това бе възможност не само да почетат своя знаменит предшественик, но и да се срещнат с далечни роднини, да споделят семейни истории и да съхранят живи връзките между поколенията.

88-годишната бивша учителка по български език Пенка Чакалова – Генева, чиито пращяко Митрьо е брат на войводата, от малка живее с песните и разказите за Петко Каракирков. Тя произнесе трогателно слово, в което подчерта, че примерът на Капитан Петко трябва да бъде модел за поведение на младите българи.

Днес Пенка Чакалова Генева е активен член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България. Автор е на шест книги за Беломорска Тракия и своя именит родственик, чрез които предава родовата памет на младите хора, както и на своите деца и внуци. Приносът ѝ към съхраняването на паметта за тракийците бе отличен от Съюза на тракийските дружества в България. Председателят на организацията Красимир Премянов връчи на Пенка Чакалова най-високото отличие – златен медал „Капитан Петко войвода“ с лента.

„Капитан Петко е пример за човек, който е посветил живота си на България, на свободата и на хората. Ние сме длъжни да пазим тази памет и да я предаваме на следващите поколения. Неговият пример трябва да е модел за подражание на младите хора“, каза Красимир Премянов. Той информира присъстващите, че на дневен ред е създаването на музей за Капитан Петко войвода в съвременна форма, достъпен за младото поколение.

Родствениците на легендарния войвода получиха от СТДБ и ТНИ като дарение фототипното издание на сборника от статии, документи и материали „Петко войвода 1844 – 1900“. Оригиналното издание е дело на екип на Тракийския нау-

чен институт през 1954 година по повод 50-годишнината от смъртта на войводата и е под редакция-

та на Никола Спиров, Анастас Примовски, Петко Караделков и Никола Христов. Издаването на сборника през настоящата 2026 г. е посветено на 130-годишнината на организираното тракийско движение в България.

Проф. Кирил Дрезов поднесе приветствие от името на своя род – на Петко Радев, наричан Малък Петко, побратим и съратник на Петко войвода.

Участниците в срещата аплодираха популярната песен „Петко льо, капитанине“ в изпълнение на народната певица Йорданка Велева от НЧ „Тракия“.

Тракийския научен институт, д-р Вана Иванова – главен редактор на в „Тракия“, Кирил Сарджев – председател на ТД „Георги Сапунаров“, гр. Хасково, Възкресия Вълва – председател на ТД „Димитър Маджаров“, гр. Маджарово, военносслужещи от полигона „Корен“, тракийци и граждани на Хасково.

СТДБ. Основен организатор – нейната дъщеря Светлана Костова. Провеждането ѝ стана възможно благодарение на съвместните усилия на личности и институции, работещи за съхранението на българската историческа памет – родствениците на легендарния войвода, Съюз на тракийските дружества

Република България
Президент

ДО
Г-ЖА СВЕТАНА КОСТОВА

Уважаема госпожо Костова,
Уважаеми потомци на Каракирковия род,

Приемете моите най-сърдечни поздравления по повод отбелязването на 220-ата годишнина от рождението на Кирко Каракирков – баща на българския герой капитан Петко Войвода.

Преклонението пред паметта на един достоен предшественик е свидетелство за силата на родовата памет – онази невидима нишка, която свързва поколенията и ни напомня откъде идваме, какви ценности сме наследили и какъв завет сме призвани да оставим след себе си.

Капитан Петко Войвода остава в българската история като символ на смелост, свободолобие и вяност към отечеството. Посветил живота си на борбата за освобождаването на Родопите и защитата на българското население, той се превръща в легендарна фигура, чието име надхвърля времето и поколенията. Неговото дело е пример за лична доблест и отговорност към народа – завет, който и днес продължава да живее в паметта на България и в сърцата на неговите наследници.

Поздравявам всички потомци на Каракирковия род за тяхната признателност и всеотдайност към наследството на предците. Пожелавам ви и напред да пазите единството на рода, да разказвате неговата история и да предавате на младите поколения не само имената, но и духа, ценностите и завета на онези, които са били преди нас.

Нека паметта за Кирко Каракирков и за капитан Петко Войвода продължава да живее – не само в паметниците и историческите книги, а и в сърцата на техните потомци и съзнанието на всички българи.

19 септември 2026 г.

ИЛИЯНА ЙОТОВА
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕСНИ ЗА ТРАКИЯ ПО ВРЕМЕ НА ПРАЗНИЦИТЕ НА ТРАКИЙСКИТЕ ЦАРЕ В КАЗАНЛЪК

Празниците в Долината на тракийските царе са емблематични за Казанлък. Тази година те преминаха под знака на историческата памет и отговорността за съхраняването на богатото тракийско наследство. Посланията бяха насочени към приемствеността между поколенията и към хората, които със своя професионален труд разкриват, изследват, опазват и популяризират древната история.

Тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ и Фолклорна група „Тракия“ участваха в тазгодишните празници с песни за Тракия. Пред публиката оживя и сцена от стихо-

творението „Бежанци“, изпълнено от Даниел Ланджев.

С тракийските празници Казан-

лък утвърди мястото си като пазител и съвременен посланик на наследството на древна Тракия.

ТРАКИЙСКИ ХОР „ЯНИ ПОПОВ“ УЧАСТВА В „МИСТЕРИИТЕ НА ХУХЛА“

„Мистерии на Хухла“ всяка година събира хора от близо и далеч, за които традициите са част от паметта. Тази година един от акцентите в програмата бяха изпълненията на фолклорни ансамбли от различни краища на България. Участие в празника взе и Тракийски хор „Яни Попов“ към едноименното дружество в Ивайловград с ръководител Любка Димитрова. Гостите се насладиха на богата палитра от музикални изпълнения.

РОДОВА СРЕЩА НА КАРАКИРКОВИЯ РОД В ХАСКОВО СЪБРА ПОТОМЦИ НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА И ТРАКИЙЦИ

Продължава от 4-а стр.

Поздравителен адрес до организаторите и участниците в срещата изпрати президентът Илияна Йотова (публикуваме го отделно). Сред получените поздравителни адреси бе и този на актьора Васил Михайлов, изпълнил ролята на Капитан Петко вой-

вода в едноименния телевизионен сериал.

Срещата беше символ на родова принадлежност и уважение към личността на Войводата, посветил живота си на свободата на България. Нейното основно послание е, че паметта има значение, когато е жива, споделена и предадена на поколенията.

В Стралджанско: От палатки до 130 къщи!

МИРА БЕЗУС, БТА

Единственото в България село, построено специално за бежанци от семейството на английски благородник, отбелязва 100 години от основаването си.

Как в историята на с. Атолово (община Стралджа, област Ямбол) се преплитат завещанието на лорд Атол, тържественото освещаване на новопостроеното село през 1926 г. в присъствието цар Борис III и министър-председателя Андрей Ляпчев, както и други любопитни факти, разказа пред БТА Петя Проданова, главен експерт в Държавен архив – Ямбол.

Атолово е едно от най-младите населени места в Ямболско. Създадено е специално за бежанци от Източна Тракия и Егейска Македония. Летоброенето на селището започва през 1925 година, когато на мястото на бъдещото село вече били разпнати палатки и в тях живеели бежански семейства. По инициатива на британската хуманитарна фондация „Спасете децата“ (Save The Children) преди век започва изграждането на новото селище, сподели Петя Проданова.

За строителството били изпратени двама англичани – Уебстър, ръководител на проекта, и неговият секретар Тикстон. Те си направили палатка на мястото, където се изграждало селото, за да надзират работниците. Част от самите бежанци били наемани да пренасят строителните материали. „Бежанците бяха на палатки заедно със семействата си“, е записано в летописната книга на училището в Атолово, която се съхранява в Държавния архив в Ямбол.

Строителството вървяло бързо. До 30 декември 1926 г. вече били изградени 80 къщи, в които се настанили бездомните семейства. През 1928–1929 година били построени още 50 къщи със средства от бежанския заем и дарения от дружеството. „В спомените си Стана Атанасова, родена в с. Булгаркьой, Източна Тракия, разказва как са се заселили в село Атолово през 1926 година, след като една година живели в хангара на Цепелина край Ямбол: „...Тук нямаше село, а беше голямо поле. Оземлиха ни със земя...“.

Версии

Съществуват три версии откъде идва името на селото. Най-разпространената и според специалистите от Държавен архив-Ямбол най-достоверната е, че селото носи името на английския благородник лорд Атол. За това свидетелства запазената в архива „История на село Атолово“ от Гроздан Аджев. Според автора съпругата на лорд Атол изпълнила неговата воля селото да бъде построено за бежанци в България. Самият лорд Атол, доколко

Как английски благородник преди 100 години помага на бежанци да създадат село Атолово

то показват сведенията, вероятно никога не е идвал в страната. „Той е починал и в завещанието се записва жена му да построи селище за бежанци“, обясни Проданова.

Първият етап от строителството включва довършване на пресушаването на Стралджанското

хипотеза за дискретно участие на английския кралски двор в изграждането на с. Атолово и разказва за осъществена среща между цар Борис III и лорд Атол още през 1921 година в имението на лейди Кей Мюър – българка по произход с рождено име Надежда

То отворило врати още на 10 декември 1925 година, докато строителството на селото продължавало.

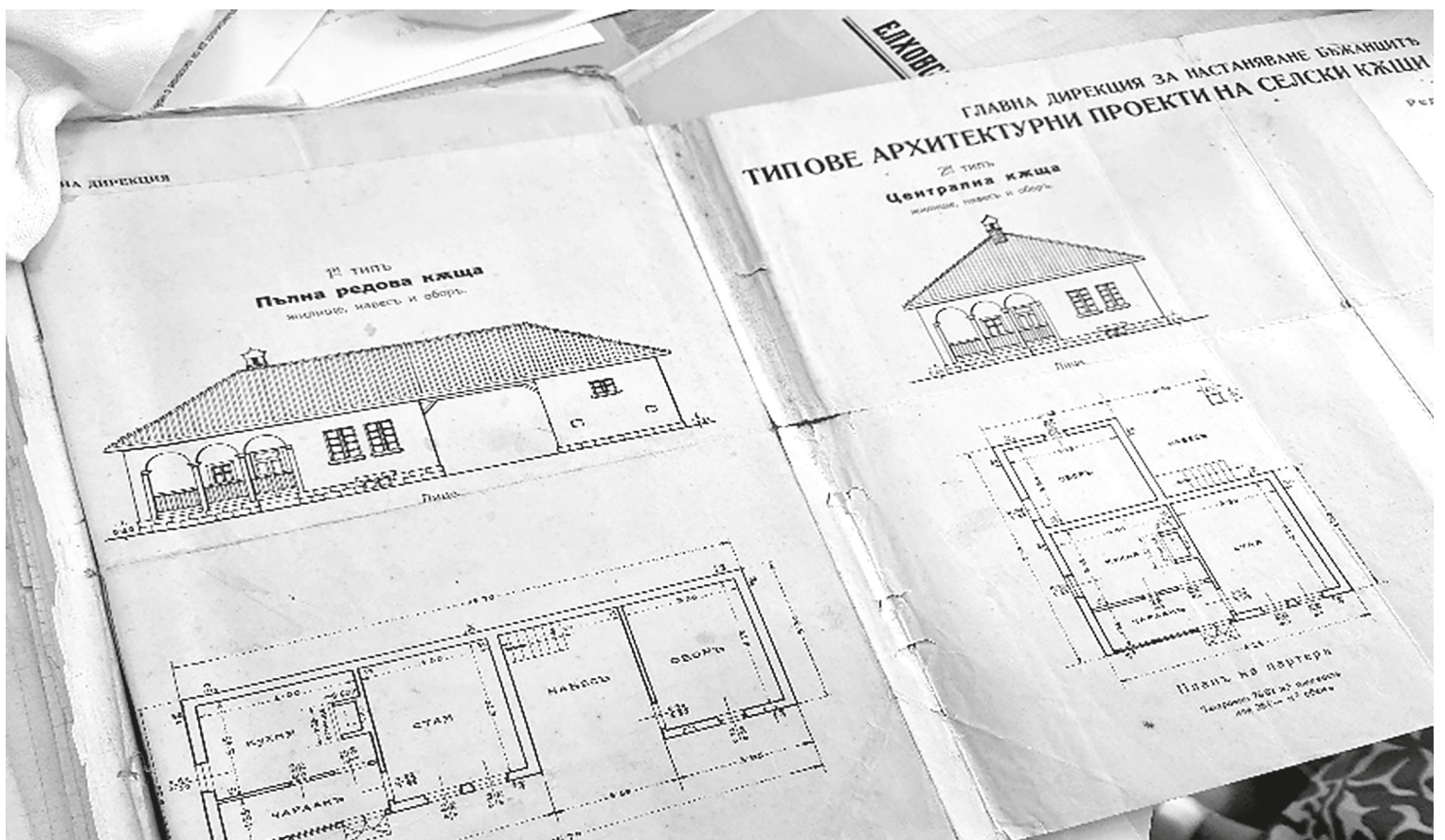
Постройка

Първоначално децата били настанени в помещение, предназна-

разказано за тържеството. Царят благодарил на английските благодетели, след което двама бежанци също се обърнали с благодарност към хората, помогнали за изграждането на селото.

Плоча

През 2006 година, по повод 80-годишнината от основаването на селото, в центъра му пред

блато, започнато още през 1923 г. Следва построяване на единични къщи край жп линията и изграждане на читалищна сграда, в която по-късно се помещава училището. На втория етап селото се застроява на изток и запад с къщи с един покрив за две семейства. С предимство са настанявани многодетни семейства на бежанци с три и повече деца.

Всички бежанци получават по 1500 кв. м дворно място, по 50 дка нива и по една градинка от декар. Къщите с дворовете са предоставени от съпругата на Атол безвъзмездно, а нивите остават като задължение към държавата. Помощта не свършвала с построяването на домовете. Макар бежанците да започнали колективно да обработват нивите и да отглеждат основно зеленчуци, английската благородничка осигурявала на всяко семейство по една торба от 60 килограма брашно месечно. За питейна вода били изградени и шест кладенеца, посочи архивистът.

В свои проучвания ямболската общественичка и журналист Мария Качулева също посочва митичния и щедър лорд Атол и неговата фондация „Спасете децата“ като благодетели на селото. Авторката поддържа интересна

Станчович – дипломат, омъжена за английски бизнесмен. Именно в нейния дом царят е гостувал една седмица, като през това време е имал възможност да се запознае с нейния съсед по имение лорд Атол.

Втора версия за името на селото се открива отново в спомените на бежанката Стана Атанасова. Тя говори за „англичанката Атолия“, която осигурила средствата за строителството. Разказва и за двамата представители на Атолия – Уебстър и Тикстон, които останали две години в селото, обработвали земята с трактори, а след това закупили и раздали на семействата 90 плуга и 90 чифта добитък. Вероятно „Атолия“ е начинът, по който бежанците са наричали съпругата на лорд Атол, изпълняваща завещанието на съпруга си да построи село в неговата памет, смята Проданова.

Трета версия се съдържа в летописната книга на училището, която се пази в Държавен архив – Ямбол. Според нея селото било кръстено на Атоли – дъщерята на председателя на дружеството, отпуснащо средствата за построяване на селото. Любопитно е, че сред първите грижи на новите жители било не изграждането на по-добри домове, а училището.

чено за строителните работници.

„Училището се помещаваше в постройка, предназначена за работниците строители, в стаи, негодни за училище. Набавиха се чинове и черни дъски от Стралджанското училище и при големи неудобства се почна обучението. Децата бяха разпределени в два класа – първи и втори“, е записано в летописната книга. Първата учебна година завършила с тържество, на което присъствали и англичаните, ръководили строителството.

Освещаване

Един от най-впечатляващите моменти в ранната история на Атолово е освещаването на селото на 21 ноември 1926 година. На гара Стралджа пристигнал царският влак. От него слезли цар Борис III, министър-председателят Андрей Ляпчев, Сливенският владика и други официални лица и дипломати. Те били тържествено посрещнати в новото село.

В Централния държавен архив са запазени документи за събитието, включително сведения за присъствието на царя и неговата реч. В писмо на Надежда Станчович до неизвестен адресат е

кметството е издигната паметна плоча на лорд Атол. Около историята на селото обаче се появяват и въпроси, на които архивите засега не дават окончателен отговор.

„Защо точно мястото край Стралджанското блато е избрано при достатъчно свободна земя и защо му е на човек с много високо обществено положение и големи възможности да прехвърли през Ламанша и половин Европа английски багери и английски строителни инженери заради построяването на 80 кирпичени къщи и отводняването на едно блато на Балканския полуостров са все въпроси, чиито отговори едва ли някога ще научим“, коментира Петя Проданова.

Според архивиста обаче е категорично, че Атолово остава уникален случай в историята на България – населено място, създадено специално за бежанци от Одринска Тракия и Егейска Македония с помощта на чужда хуманитарна организация. „Това е пример за днешната неспокойна Европа – пример за едно хуманно отношение, за християнско чувство на милосърдие и толерантност, които могат да бъдат пример в днешно време“, отбелязва още Проданова.

ОБЯВЯВАНЕТО НА НЕЗАВИСИМОСТТА НА БЪЛГАРИЯ – ПАМЕТНО ИСТОРИЧЕСКО СЪБИТИЕ

Обявяването на Независимостта на България на 22 септември 1908 г., е сред паметните исторически събития, заели заслужено място в историята на българската държава. Тази дата осмисля и борбите на тракийци.

Независимостта на България е провъзгласена с Манифест на 22 септември (5 октомври нов стил) 1908 г., който цар Фердинанд I прочита в двора на църквата „Св. 40 мъченици“ в старопрестолния град Търново.

Провъзгласяването на независимостта на България е политически акт, извършен от правителството на Александър Малинов. С него се отхвърля васалната зависимост на България от Османската империя, наложена ѝ от Берлинския договор, сключен през 1878 година.

**МАНИФЕСТ НА КНЯЗ
ФЕРДИНАНД ЗА ОБЯВЯ-
ВАНЕ НА ДЪРЖАВНА-**

ТА НЕЗАВИСИМОСТ НА БЪЛГАРИЯ

По волята на незабвения Цар Освободител, великият братски Руски народ, подпомогнат от добрите ни съседи, поданици на Негово Величество Румънския Крал, и от юначните Българи, на 19 февруарий 1878 година сломи робските вериги, що през векове оковаха България, някога тъй велика и тъй славна. От тогава и до днес, цели тридесет години, Българският Народ, непоколебимо верен към паметта на народните дейци за своята свобода и въодушевяван от техните завети, неуморно работи за уреждането на хубавата си земя и създаде от нея под Мое ръководство и онова на о' Бозе почившия Княз Александър, държава, достойна да бъде равноправен член в семейството на цивилизованите народи.

Винаги миролюбив, Моят Народ днес копнее за своя културен и икономически напредък; в това направление нищо не бива да спъва Бълга-

рия; нищо не трябва да пречи за преуспяването ѝ. Такова е желанието на Народа Ми, такава е неговата воля – да бъде според както той иска.

Българският народ и Държавният му глава не могат освен еднакво да мислят и едно да желаят.

Фактически независима, държавата Ми се спъва в своя нормален и спокоен развой от едни узи, с формалното разкъсване на които ще се отстрани и настаналото охлаждение между България и Турция.

Аз и Народът Ми искрено се радваме на политическото възраждане на Турция. Тя и България – свободни и напълно независими една от друга, ще имат всички условия да създадат и уячат приятелските си връзки и да се предадат на мирно вътрешно развитие.

Въодушевен от това светодело и за да отговоря на държавните нужди и народното желание, с благословението на Всевишния провъзгласявам съединената на 6 септем-

врий 1885 година България за независимо Българско Царство и заедно с народа си дълбоко вярвам, че този Ни акт ще намери одобрението на Великите Сили и съчувствието на целия просветен свят.

Да живее свободна и независима България!

Да живее Българският Народ!

Издаден в древната столица Велико Търново на 22 септември 1908 година, двадесет и втората година от Нашето царуване

Фердинанд I

Приподписали:

Министър Председател и Министър на Обществения Сгради, Пътищата и Съобщенията: Ал. Малинов; Министър на Външните Работи и на Изповеданията: Ст. Паприков; Министър на Вътрешните Работи: М. Такев; Министър на Народното Просвещение: Н. Мушанов; Министър на Финансите: Ив. Салабашев; Министър на Правосъдието: Т. Кръстев; Министър на Войната: генерал Д. Николаев; Министър на Търговията и Земледелието: А. Ляпчев

Оценката за този ден на историка акад. Георги Марков:

„Това е един забравен нов стар празник. На първата годишнина през 1909 г. той се чества много тържествено. В архива на цар Фердинанд, който внукът му Симеон Саксбургготски дари на Централния държавен архив, има снимки от първата годишнина – с царя, със семейството му, с правителството. Денят 22 септември се чества по българските легации и кон-

сулства в чужбина, издава се възпоменателен кръст, взима се решение да се състави Зелена книга на независимостта, която обаче не излиза по външнополитически съображения.

След Първата световна война празникът е честван едновременно с възшествието на цар Борис III по нов стил на 5 октомври. Поради тази причина след 1944 година празникът е обявен като царски и е забранен. И така до 1998 г., когато става официален.

Повечето българи не могат да разберат значението му. Знае се за 3 март и за 6 септември, но не се знае, че в продължение на 30 години България е била васално княжество на Османската империя и българският княз е васал на своя сюзерен – султан Абдул Хамид

България не е била призната за международноправен субект, не е можела да изпраща свои делегации на конференции и конгреси, нямала е право да обмитава стоките от Великите сили, българският съд не е можел да осъди поданик на Велика сила, извършил убийство на наша територия, и т.н.

Освен това в Южна България е съществувала компанията „Източните железници“, която формално е била собственост на Османската империя, но де факто е германско-австрийска и е управлявана от барон Хирш. В същото време през тези години страната ни е преживяла един огромен възход – стопански, политически и културен. Тя става европейска държава като съдържание и просто се е чакал сгодният момент да бъде призната за независима“.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза през месец октомври:

Анка Атанасова – Свиленград	1.X.1947 г.	Иванка Вълкинова – Ямбол.....	12.X.1962 г.
Георги Димитров	2.X.1957 г.	Елена Василева – Исперих	15.X.1951 г.
Радка Василева – Ямбол.....	2.X.1954 г.	Проф. Георги Янков	15.X.1946 г.
Проф. Светлозар Елдъров – София	3.X.1956 г.	Тодорка Апостолова – Ямбол.....	18.X.1977 г.
Стойка Цачева – Ямбол	6.X.1957 г.	Чавдар Георгиев – София	18.X.1955 г.
Димитър Алтънов – Ямбол.....	7.X.1940 г.	Ангел Атанасов – Ямбол	19.X.1979 г.
Иванка Бакалова – Средец	7.X.1951 г.	Радка Стоянова – Средец	24.X.1941 г.
Иринка Петрова – Исперих	6.X.1944 г.	Жельо Господинов – Ямбол	28.X.1942 г.
Росица Тодорова – Павликени	12.X.1959 г.	Любка Димитрова – Ивайловград.....	28.X.1964 г.
Д-р Георги Йорданов – Пловдив	12.X.1956 г.		
Мария Атанасова – Ямбол	12.X.1979 г.		

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, акад. Иван ГРАНИТСКИ, Искра ЧЕРНЕВА, д-р Динко СТРАНСКИ, Хубен СТЕФАНОВ;
Тодор КОРУЕВ Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА

СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSG

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

ПЪТУВАНЕ ПО ПЪТЯ НА ПАМЕТА НА ТД „ОДРИНСКА ЕПОПЕЯ“, СТАРА ЗАГОРА

ТЕКСТ И СНИМКИ: ДЕЛЯНА КОВАЧЕВА – НЕЙКОВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЕКЦИЯ С. ДЪБОВО, ОБЩ. МЪГЛИЖ ПРИ ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „ОДРИНСКА ЕПОПЕЯ“, СТАРА ЗАГОРА

Това пътуване на Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора е посветено на две важни годишнини – 108 години от героичната Дойранска епопея и 130 години организирано тракийско движение в България.

Първата ни спирка е Дойран. Заставаме пред паметника на генерал-майор Константин Каварналиев край Дойран. Не просто за да положим цветя. А за да отдадем почит.

На 23 юни 1913 г. Каварналиев загива край Дойран, след като лично ръководи действията на предната линия. Погребан е тук, сред своите войници. През 1916 г. Девета пехотна Плевенска дивизия издига паметник на мястото, където е загинал.

После идват години, в които паметта трябва да бъде заличена. През 1966 г. паметникът е взривен. Дълго време на това място остават само останките му.

Но паметта не се взривява. През 2019 г. паметникът на Каварналиев отново е издигнат на своето място и на 1 август е официално открит. Върнат е там, където трябва да бъде – при гроба и лобното място на българския генерал.

Днес ние, потомците на тракийските българи от Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора, заставаме пред него. Положихме цветя и сведохме глави. Защото има места, на които не отиваш просто като посетител. Отиваш като българин. Има имена, които не просто четеш в историята. Пред тях

се прекланяш. Константин Каварналиев е едно от тези имена.

А паметникът му ни напомня нещо много просто – могат да разрушат камъка, но не могат да заличат подвига, когато има кой да го помни.

Днес ние бяхме тези, които дойдоха да помнят. След Дойран пътят ни продължи към Битоля.

Тук ни посрещна една друга страница от българската история – тази на просветата и борбата за национално самоопределение. Първото българско училище в Битоля отваря врати през учебната 1865/66 г. През 1874 г. тук учителства Кузман Шипкарев, а през 1889 г. отваря врати Битолската българска класическа гимназия. В нея преподават личности като Григор Пърличев и Гьорче Петров, а сред възпитаниците ѝ са бъдещи дейци на българското националноосвободително движение. В началото на XX век Битоля вече е едно от важните средища на българския обществен и революционен живот в Македония. Посетихме градския музей и часовниковата кула, но за нас Битоля беше преди

всичко среща с паметта за онези българи, които са изграждали училища, отстоявали са своята църква и са пазили българското слово.

След Дойран – Битоля.

От саможертвата към просветата.

Солун – вторият ден от нашето пътуване.

След Дойран и Битоля продължихме към град, чието име е свързано с едни от най-важните страници в историята на българското националноосвободително движение.

За нас Солун не е само градът край морето. Тук през 1880 г. отваря врати Българската мъжка гимназия „Св. св. Кирил и Методий“. Тя бързо се превръща в едно от най-значимите български просветни среди.

Тук са учили млади българи, много от които по-късно ще се превърнат в дейци на освободителното движение. Сред тях са Гоце Делчев, Даме Груев, Борис Сарафов и Тодор Александров.

А през 1893 г. именно в Солун Даме Груев, д-р Христо Татарчев и още четирима съмишленици поставят началото на организацията, която по-късно ще стане ВМОРО.

Когато вървиш из днешния Солун, трудно е да си представиш онзи град от края на XIX век. Но зад съвременните улици стои един друг Солун – на българските учители и ученици, на книгите, идеите и младите хора, които са вярвали, че Македония и Одринско могат да бъдат свободни. И точно тук нашето пътуване придобива още един смисъл.

Ние, потомците на тракийските българи, вървим по следите на хора, чиито дела са свързани не само с Македония, но и с Одринско – земите, от които по-късно хиляди наши предци ще бъдат прогонени.

Историята не е далечна, когато я гледаш през съдбата на собствените си предци.

А нашият път продължава.

След Солун – Драма.

Драма – третият ден от нашето пътуване.

След Дойран, Битоля и Солун, след местата, свързани с българската просвета и националноосвободителното движение, дойде време за една по-различна среща.

В Драма гостувахме на местното Тракийско дружество. И тук историята вече не беше само в музеите, старите сгради или книгите. Тя беше в хората срещу нас. Хора, които пазят своята връзка с Тракия. Хора, за които паметта не е само минало, а нещо, което се предава от поколение на поколение.

Срещнахме се като гости, но много бързо се почувствахме като хора, които отдавна се познават. Защото има неща, които не е необходимо да обясняваш – когато носиш една и съща памет, разбираш другия и без много думи.

За нас, от Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора, тази среща беше един от най-ценните моменти в пътуването.

130 години след началото на организираното тракийско движение ние продължаваме да се срещаме, да говорим, да си припомним и да пазим онова, което не бива да бъде забравено.

А зад всички годишнини, исторически дати и имена стоят хора.

Нашите предци.

Техните домове.

Техният живот.

Тяхната съдба.

И нашият дълг да не позволим паметта за тях да остане само в миналото.

Тръгнахме от Стара Загора, преминахме през Дойран, Битоля, Солун и Драма и се върнахме не просто с много емоции.

Върнахме се с още едно усещане – че колкото повече научаваме за миналото си, толкова по-добре разбираме кои сме днес.

И че паметта не разделя хората.

Тя ги свързва.

